Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 5. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го СІЧНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 11, 1984 No. 5. VOL. XCI.

В ДІТРОЙТІ ПОМЕР Д-Р АНТІН ЖУКОВСЬКИЙ

Св.п. д-р А. Жуковський

Дітройт, Миш. (В.П.). — В неділю, 8-го січня 1984 року, тут у вечірніх годинах, після довгої і важкої недуги, помер на 79-му році життя св. п. д-р медицини Антін Жуковський, визначний суспільно-громадський і політичний діяч.

Покійний д-р А. Жуковський був відомий українській спільноті не тільки в З'єднаних Стейтах Америки, але також в інших країнах світу із своєї динамічної політично-суспільної праці. Як довголітній голова стейтового Відділу Українського Конгресового Комітету Америки Північної Дакоти, вдержував зв'язки із законодавчими чинниками ЗСА і стейтовими речниками. Він мабуть один з перших розпочав акцію за звільнення із заслання Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого, яка увінчалася успіхом. Був членом УН-Ради.

В Дітройті був справжнім репрезентантом громади, очолюючи довгі роки Метрополітальний Відділ УККА. Крім того був ініціятором багатьох суспільно-політичних акцій.

Залишив в глибокому смутку дружину Святославу, доньку Богданну-Ренату, замніжню за лікаря д-ра Ореста Городиського, троє внуків і цілу українську громаду великого Дітройту.

Похорон у четвер, 12-го січня ц.р., о год. 10-ій рано з похоронного заведення Т. Висоцького до церкви св. Йосафата у Ворреиі, а опісля на цвинтар св. Гробу у Савтфілді, Миш.

„Голокост, який ми зігнорували"

Торонто. — У місцевому щоденнику „Сандей Сан" з датою 11-го грудня 1983 року появилася стаття під повищим заголовком Барбари Еймiл, в якій вона незвичайно прихильно та точно пише про Великий голод в Україні в 1932-33 роках, нав'язуючи до промови Браєна Молроні, провідника опозиції в Канаді, в часі маніфестації українців в неділю, 4-го грудня м.р. у Торонто.

„Це не є легко затаїти вбивство трьох чи чотирьох мільйонів людей. Нагромаджуються тіла, не можна вспіти із виконанням гробів, а передусім мусять бути люди, які це бачили. А все ж таки... п'ятдесят років тому це вдалося Йосифові Сталінові... майже вдалося. Він був особисто відповідальним за смерть консервативно беручи 4 мільйонів, а реалістично 6 мільйонів людей у тому здається першому у світі штучно викликаному голоді".

Так розпочинає свою статтю Барбара Еймiл, в якій відтак гостро засуджує „цензуру" західної преси, що старалася як могла „злагіднити" злочин Й. Сталіна та його уряду.

Б. Еймiл з признанням підкреслює відвертість Б. Молроні, який так емоційно і сильно виступив тепер, 50 років пізніше проти того страшного народовбивства Вона інформує читачів, що пресовий атташе совєтської амбасади в Оттаві, Алєксандер Подакін офіційно запротестував проти цієї промови, називаючи її „стовідсотковою брехнею" і зломанням Гельсінкських угод коли представник канадського уряду говорить перед підривною організацією, яка старається повалити легальне правління України (яким, каже авторка статті, А. Подакін вважає окупацію України від 1920 року). Авторка статті слушно вважає дивовижним такий протест з уст тих, що ламають Гельсінкські угоди на кожному кроці в своїй державі, а також піддержують різні підривні групи в Африці, Азії та Південній і Центральній Америці. Рівночасно її цікавить, скільки разів канадське міністерство закордонних справ протестувало проти зламання СССР Гельсінкських угод.

Б. Еймiл радить своїм читачам, які завдяки таким великим газетам як „Ню Йорк Таймс" і „Ґардіян" та іншим західним журналам досі нічого не знали про Великий голод в Україні, щоб вони читали останні видання канадських журналів як „Альберта Ріпорт" і „Коментарі", які подають факти про Великий голод. Подаючи коротко ці факти, як Сталін викликав цей штучний голод і чому, Б. Еймiл стверджує, що західній світ був до того злочину байдужий тому, що інтелектуали як тоді, так і тепер є під впливом марксизму.

Вона згадує про трудноці, які мав Малколм Маґґрид із своїми репортажами з України, що їх „Ґардіян" відповідно редагував, про Джорджа Орвелла, що мав цю саму проблему і про тенденційні статті „Ню Йорк Таймсу" тоді та тепер. Авторка ставить питання скільки людей, що так багато знають про голокост, який зустрів жидів за нацистських часів, знають також про український голокост виконаний комуністами. Вона також питає чому про цей голокост не вчать у

(Закінчення на ст. 3)

Вшанували союзовця

Як уже інформовано на XIV Конгресі Українців Канади, що відбувся від 7-го до 10-го жовтня м.р. у Вінніпеґу, президент КУК Іван Новосад вручив Шевченківську медалю мґрові Іванові Геврикові за заслуги для української громади, як провідному членові різних українських організацій, культурно-освітньому діячеві та довголітньому голові Головної Контрольної Комісії УНСоюзу. Крім мґра І. Геврика, КУК вшанував ще 32-ох діячів. Мґр І. Геврик був перевибраний на останньому Конгресі Українців Канади членом Контрольної комісії СКВУ.

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕҐЕН СКАЗАВ ПРАВДУ КУБИНЦЯМ

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен, несподівано для багатьох, виступив по радіо „Голосу Америки" в програмі передаваній до Куби і заявив кубинським слухачам, що Фідель Кастро, теперішній диктатор цієї острівної держави, повністю залежний від Совєтського Союзу, зрадив принципи революції, „голошеї ним в 1959 році і повів кубинський народ до комунізму шляхом, на якому кубинці зазнали чимало лиха, зокрема економічної вбогости, особистих невигод, переслідування, висилання вояків до закордонних, зокрема африканських країн, для ведення воєн тощо.

„Великі обіцянки про перетворення Куби на острів свободи і добробуту були нереальними і обманливими обіцянками для кубинського народу, бо їх не дотримали теперішні керівники вашого уряду", — заявив Р. Реґен, підкреслюючи декілька маркатних подій, які залишили своє тавро на політичному і економічному житті маленького народу, який не дочекався добробуту, миру, спокою, свободи та інших благ, якими користуються інші вільні народи західної гемісфери.

Промову Президента ЗСА „Голос Америки" передавав англійською і еспанською мовами. Для свого виступу Р. Реґен використав 25-річчя так званої кубинської революції, у висліді якої Ф. Кастро прийшов до влади, а Фульґенціо Батиста мусів шукати притулку за кордоном. Тільки три дні після того нападу Кастра на З'єднані Стейти Америки і обвинувачення Уряду ЗСА у „фашизмі, варварстві" та інших злочинах, Америка устами свого Президента запитала Кастра, що сталося з його обіцянками з-перед 25-ох років і де поділася обіцяна кубинському народові свобода, „господарський рай", та перебудова острова на взірець інших модерних держав.

Коротка промова Р. Реґена передавалась без попередження „Голосу Америки", може тому, щоб оминути урядового кубинського заглушування.

В СССР переводять зміни в шкільництві

Москва. — В Совєтському Союзі повідомлено офіційно в середу, 4-го січня, про пляни ґрунтовної перебудови шкільної системи в країні. Повідомлення появилися на першій сторінці усіх газет. Вони говорять про перебудову шкільної системи в 142,000 шкіл. Зміни спрямовані на, як говорить постанова, покращання навчання, але в дійсності основна мета цієї перебудови це закріпити минулорічну постанову і разом провести в життя намагання совєтського лідера Юрія Андропова і його режиму повністю русифікувати школи в окремих національних республіках СССР.

Другою важливою зміною передбачається починати навчання один рік скоріше, з 6 років, а не 7, як було дотепер.

Найголовнішим пунктом програми навчання в школах — це вивчення російської мови. Дотепер були ще в 15-ох неросійських республіках деякі школи з навчанням на рідних мовах. Тепер не відомо, як буде виглядати навчання рідної мови в національних школах, але російська мова там буде обов'язково на першому місці.

Західні дипломати заявили, що зміни є частиною „загальної кампанії покращання" совєтського суспільства по задумах Андропова, відбиваючи нові потреби в досвідчених кадрах людської робочої сили для різних ділянок совєтської економіки, яка загниває і розвалюється. Не малу ролю відіграє також потреба освічених людей для армії.

Важливою ланкою перебудови є підготова вчителів, які повинні знати, що вчити і як. Особливий натиск кладеться на збільшення учителів-мужчин. Дотепер учительська армія в Совєтському Союзі складалася в основному з жінок, щонайменше 80 відсотків.

Проф. О. Пріцак порушує справу 1000-ліття хрищення України

Папа вітає проф. О. Пріцака

Кеймбридж, Масс.(ФКУ) — Після успішної наукової подорожі до Скандинавії, де проф. Омелян Пріцак доповідав в університетах Данії, Норвеґії і Швеції, він полетів дня 1-го грудня до Риму і перебував там до 8-го грудня.

Ціллю поїздки було переведення розмови у справах 1000-ліття християнства в Україні з ватиканськими і українськими чинниками, а також організування наукової співпраці з італійськими вченими.

Уже в п'ятницю, 2-го грудня перед полуднем, префект Східньої Конґреґації кардинал Владислав Рубін запросив проф. Пріцака на розмову, а опісля на обід. Кардинал Рубін є дуже давнім близьким приятелем проф. Пріцака, ще з часів студій у першій Тернопільській гімназії. Минулого літа, повертаючи з візитаційної подорожі в Канаді, кардинал Рубін заглянув до дому Пріцаків і при тій нагоді відвідав теж Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ)

В суботу, 3-го грудня проф. Пріцак склав візиту архиєпископові Мирославові Марусинові, секретареві Східньої Конґреґації. Основною темою їх розмови були теж справи 1000-ліття.

Неділю, 4-го грудня понад проф. Пріцак участю у Службі Божій в церкві св. Сергія і Вакха, яку відправив о. д-р Іван Музичка, ректор УКУ. По Службі Божій він запросив проф. Пріцака на снідання, а опісля вони поїхали до УКУ. Тут Блаженніший Патріярх Йосиф прийняв проф. Пріцака на півгодинну авдієнцію. Проф. Пріцак був приємно зворушений спостереженням, що Глава Української Католицької Церкви повернув до кращого здоров'я.

Під час обіду проф. Пріцак проводив розмову про 1000-ліття з членами капітули.

У середу, 7-го грудня, проф. Пріцак відвідав От-

(Закінчення на ст. 3)

ПРЕСА ПО-РІЗНОМУ ОЦІНЮЄ ПОЇЗДКУ ДЖЕКСОНА

Вашінґтон. — Американська преса в більшості прихильно оцінила місію неґритянського проповідника і кандидата на президента з Демократичної партії Джесі Джексона на Близькому Сході, зокрема його розмови в Сирії, включно із зустріччю з сирійським президентом Гафезом ель Асадом, які, як відомо, закінчилися звільненням американського летуна лейтенанта Роберта Гудмена.

Була також певна кількість газет, які в редакційних статтях висловили своє застереження до непередуманої місії Джексона і його ролі, як-президентського кандидата, у таємних переговорах з противниками З'єднаних Стейтів Америки, які, як твердить Пентаґон і частинно Білий Дім, були замішані в самовбивчий атентат на американську головну кватиру морських піхотинців, у якому загинуло, як відомо, 241 вояків.

Безспірним залишається, однак, успіх переговорів і місії Дж. Джексона і при цього ослабнуть усі інші, навіть речеві арґументи, — кажуть деякі коментатори й аналітики, які, однак сумніваються, що він не мав морального права вмішуватись до зовнішньої політики ЗСА і міняти, використовуючи обставини і особу пілота, настанову Державного департаменту до Сирії. „Він цілком не наблизив миру на Близькому Сході, а своїми виступами, розмовами з офіційними сирійськими речниками, включно з президентом Асадом у супроводі американського амбасадора, дав підставу Сирії вважати себе співпартнером у вирішуванні справи Лівану, країни, яку Сирія ніколи не визнавала як самостійну державу і не вдержувала з нею дипломатичних зв'язків", — пише вашінґтонський щоденник „Вашінґтон Таймс".

Інші газети звертають увагу, що мусить бути задержана ґрадація вартостей в дипломатичних відносинах між державами і поодинокі громадяни, не зважаючи на те, яке становище вони займають у спільноті, не повинні „творити своєї власної закордонної політики і ставити під загрозу американських вояків та загальних інтересів ЗСА на Близькому Сході".

Газета „Торонто Глоб енд Мейл" заявляє, що Джексон використав особу Гудмена для підбудови свого власного авторитету і своєї політичної кар'єри. „Він мав успіхи в переговорах тільки тому, що Сирія хотіла використати його особу для притемнення авторитету президента Р. Реґена", — пише згадана газета.

В загальному газети підкреслюють, що поїздка Джексона і його хвилеві успіхи в Сирії ледве чи матимуть якийсь вплив на передвиборчу кампанію, бо американські виборці достатньо софістиковані, що вони вміють відрізнити де є короткотривалі, а де тривкі вартості.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН найменував Вілліяма Говарда Тефта IV, головного адвоката Пентаґону і правнука колишнього республіканського президента ЗСА, на асистента секретаря Департаменту оборони. Він на цьому пості заступить Пола Теєра, який зрезиґнував з особистих причин і, як це він висловлюється, „необоснованих закидів" проти нього. Номінація прийшла 24 години після того, як П. Теєр попросив Президента замінити його іншою особою. Очевидно, номінацію мусить ще підтвердити Сенат, але в політичних колах ніхто не сумнівається, що це станеться без жадної затримки. Секретар Департаменту оборони Каспар Вайнберґер також настоював на скорій номінації, щоб важливе становище у Пентаґоні не залишалося порожнім. Номінатові В. Тефтові тільки 38 років і на нього покладають великі надії.

СЕНАТОР СПАРК МАТСУНАҐА, демократ з Гаваїв, мав легкий серцевий припадок у своєму бюрі і був перевезений автомобілем швидкої допомоги до шпиталю морської піхоти у Бетесда, Мд. Речники бюра сенатора заявили, що 67-річний Матсунаґа почувається краще, знаходиться під наглядом лікарів, які кажуть, що він перебуватиме у шпиталі принаймні 10 днів.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПОГРОЗАМИ і можливостями самовбивчих атентатів на урядові будинки у Вашінґтоні, секретна служба і Федеральне Бюро Інвестиґацій (ФБІ) наказали ще більше скріпити охорону Білого Дому, Капітолю та інших будинків. Крім цементових загород, при входах поставлено спеціяльні апарати, які вже з віддалі можуть сигналізувати небезпеку. Перевіряти муть також звичайних урядовців і відвідувачів, які відтепер будуть змушені проходити через детектори, подібно як це практикується на всіх летовищах світу.

Д-Р ЛУЇС БЕЙКІ із стейтового університету в Баффало, Н. Й., заявив, що на підставі довших дослідів, лікаріспеціялісти встановили ще одну можливість розпізнання тумору на мозку дуже простим способом. Цілковита відсутність нюху, — заявив д-р Бейкі, — є першим сигналом порушення мозку. Хворі на тумор звичайно втрачають нюх часом навіть кілька років перед появою тумора.

МЕДИЧНИЙ ЖУРНАЛ Нової Англії заявляє, що принаймні 20 відсотків американців і більшість осіб в країнах Третього світу не можуть, або не хочуть включати молока до свого віджвлення. Лікарі встановили, що такі особи повинні споживати йогурт, який є доброю підміною молока і альтернативною розв'язкою заступлення тих вітамін, які є в молоці. Це відкриття напевно з задоволенням сприйняли ті особи, які люблять молоко і молочні продукти, але не можуть їх вживати через різні прояви алерґії. Спеціялісти від харчування і лікарі звертають при тому увагу, що молоко становить основу харчування і є головним джерелом черпання кальцію та важливим чинником для розвитку молодого організму. Журнал закликає батьків допильновувати дітей і молодь, щоб вони споживали молоко, і звільняти їх від його споживання тільки на рекомендацію лікарів.

СЕРЕД ЧЛЕНІВ СПЕЦІЯЛЬНОЇ президентської комісії, яка на протязі кількох місяців досліджувала відносини в Центральній Америці і обіцяла, що до 15-го січня здасть докладний звіт президентові Роналдові Реґенові, наступили розбіжності і вони не могли погодитись з першою версією звіту. Голова цієї комісії, колишній державний секретар Генрі Кіссінджер, заявив, що члени комісії зустрінуться з Президентом і лідерами обидвох палат Конґресу заки розпічнуть накреслювати другу версію звідомлення. Кажуть, що головною перешкодою стала справа допомоги — військової і економічної — для Ель Сальвадору й інших країн в цьому районі світу і питання чи пов'язувати цю допомогу з правами людини у цих країнах.

ПРЕМ'ЄР КНР ВІДВІДУЄ ЗСА

Вашінґтон. — Офіційні представники Адміністрації президента Роналда Реґена заявили в понеділок, 9-го січня, що під час відвідин прем'єр-міністра Китаю Жао Чі-янґа до Вашінґтону будуть зроблені всі можливі заходи, щоб завершити переговори про договір співпраці між обидвома країнами в мирному використанні ядерної енерґії.

Офіційний представник зробив свою заяву перед репортерами після приїзду до Вашінґтону прем'єра Жао. Державний секретар Джордж Шулц зустічав китайського гостя на військовому летовищі бази Ендрюс. Жао зустрічався у вівторок з президентом Р. Реґеном, а в четвер відбудеться друга зустріч.

Відвідини китайського прем'єр-міністра є однією з цілої серії зустрічей представників обидвох країн на високому рівні за минулий рік і є одночасно підготовою поїздки президента Р. Реґена по Китаю у квітні цього року. Це буде перша поїздка американського Президента до Китаю від часу встановлення повних дипломатичних відносин п'ять років тому.

За час триденного перебування китайського прем'єра у Вашінґтоні відбудеться цілий ряд зустрічей і переговорів та будуть підписані угоди про промислову та технічну співпрацю, а також поновлений п'ятилітній договір про науковий та технологічний обмін. Крім того, як заявив вашінґтонський представник, будуть продовжені переговори не тільки про мирне використання ядерної енерґії, але також про договір оподаткування і реґулювання прав вкладників капіталів в обидвох країнах.

Прем'єр-міністер Жао з групою 13 найближчих співробітників та допоміжним персоналом 28 осіб прибули до Вілліямсбурґу в неділю. Понеділок гості провели у Вашінґтоні, а потім відлетять до Сан Франсіско. Останньою зупинкою китайських урядовців буде Ню Йорк, звідкіля вони відлетять наступного тижня до столиці Канади Оттави.

В Японії відбудеться другий з'їзд голокосту й ґеноциду

Тель Авів, Ізраїль (УІБ) — Після успішного першого міжнародного наукового з'їзду в справах голокосту й ґеноциду в Тельавівському університеті в 1982 році, на якому була мова про Великий голод 1932-33 років в Україні та про лінґвіцид в СССР, підготовляється під керівництвом проф. І. Чарного черговий з'їзд в Японії в наступному році.

З цього приводу буде видана книга з доповідями першого з'їзду, в якій буде включений текст доповіді проф. Ярослава Рудницького про його концепцію лінґвіциду, та відкриття запланованого в місті Куросе під Ґіросімою Меморіяльного павільйону Авшвіцу, що так як Ґіросімський музей має нагадувати людству нацистські злочини в Авшвіці й інших екстермінаційних таборах у Німеччині під час Другої світової війни. Упава міста Куросе в Японії вже приступила до будови Меморіяльного павільйону, щоб він був готовий на офіційне відкриття пляновоного з'їзду.

На прохання організаційного комітету проф. І. Чарний з Тельавівського університету очолив діловий комітет і приймає зголошення доповідей і участи в цьому з'їзді в Японії.

КУРС В ЄЙЛСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ню Гейвен, Конн. — Курс з української літератури під назвою „Українська література XX століття, продовження, нововведення і непогоджування" („Twentieth Century Ukrainian Literature: Continuity, Innovation, and Dissent"), англійською мовою продовжуватиметься в університеті Єйл також у наступному семестрі. Зацікавлені цим курсом студенти і слухачі можуть сконтактуватися з викладачем Михайлом Найданом у бюрі в Hall of Graduate Studies, кімната B-04 або телефоном: (203) 436 8836.

У СВІТІ

КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА виявляє тепер все більше й більше зацікавлення своїми заможними еміґрантами, китайцями, які виїхали давно з Китаю у пошуках матеріяльних благ і збагатилися вреші за кордоном. В Китаї тепер, коли йому критично потрібно змодернізувати ціле життя країни, стараються привабити таких фінансово успішних китайців з-за кордону, щоб їхнім капіталом і технологічними талантами вони допомогли країні своїх батьків. Пекін оцінює, що в світі поза Китаєм (і поза Тайваном) проживає 20 мільйонів китайців. З того — 4,5 мільйона живе в Таїланді, 4,2 мільйона — в Малайзії, 1 мільйон — у ЗСА і менша кількість по різних інших країнах світу. Багато з цих китайців доробилися непогано у країнах своїх поселень і тепер для них Китай „будує мости до батьківщини". Як приклад, американська преса вказує на досвід з мультимільйонером з Сінґапуру Чен Джія-генгом, якому тепер якраз у його родинному місті в Китаї поставлено статую. Цей мільйонер у рік його смерти в 1961 році за життя переслав Китаєві достатньо грошей, щоб вивінувати університет і цілу низку середніх і початкових шкіл.

В МЕЛЬБОРНІ, АВСТРАЛІЯ, народилися вперше четвернята-хлопчики, зачаття яких відбулося в пробірках медичної лябораторії. Ці діти прийшли на світ передчасно на шість тижнів, 6-го січня цього року. Матір, прізвища якої пресою не виявлено, піддали лікарі операції — кесаревому розтинові; при операції було 18 лікарів та десяток медичних сестер. Всі четверо немовлят, хоч малої відносно ваги, але в доброму фізичному стані. „Ін вітро фертилізація" („ін вітро", по-латині значить „в склянці", „в пробірці") відбувається в лябораторії і запліднене штучно яйцеклітина залишається певний час у пробірці і розвивається аж поки лікар операцією не перенесеперещепить цей „плід" у матицю жінки. Цього разу лікарі перещепили четверо запліднених таких „плодів" і всі прийнялися. Досі вже сто інших жінок мали також таке перещеплення чотирьох нараз плодів з пробірок, але це перший раз, що четвірня дітей відбулося.

ВІЙСЬКО ПІВДЕННОЇ АФРИКИ в силі 2,000 вояків, яке воює в Анґолі вже четвертий тиждень з метою викинути звідти лівих повстанців, натрапляє на все більші і більші трудноції, яких Преторія не спodівалася, розпочинаючи військові дії. Все це дістється і через велику кількість кубинських „військових дорадників" у Анґолі, і через те, що Совєтський Союз в останньому часі постачає дуже софістикованої зброї чорним лівим повстанцям. Повстанці-прокомуністи домагаються також незалежности від Південної Африки для Намібії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Атмосфера в СССР без Ю. Андропова

У західній пресі появилося чимало інформацій, що їх надіслали кореспонденти з Москви, чи написали політичні аналітики, які від серпня минулого року намагаються розгадати, що саме трапилося із совєтським лідером Юрієм Андроповим, генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР.

Після недавно відбутого пленуму Центрального Комітету КПСС і чергового засідання Верховної Ради без Андропова, кремлівських верховодів огорнув нібито страх, нібито розгубленість, — інформує пресове аґентство Ройтерса. Його відсутність на згаданих зборищах особливо була відчутна. Політичні спостерігачі і коментатори, обговорюючи справи пленарних нарад і Веховної Ради СССР, кажуть, що неприсутність лідера вплинула на високих совєтських функціонарів дуже депримуючо. Наприклад, сесія Верховної Ради закінчилася без будь-яких резолюцій політичної натури, особливо у відношенні до міжнародної політики. Виглядало однак, — кажуть західні кореспонденти, — що Москва не пропустить цієї вийняткової нагоди і рушить повною силою своєї пропаґандивної машини на американську дозброєневу політику президента Роналда Реґена, розміщення американських нуклеарних ракет середнього засягу в Західній Европі, нерозв'язані близькосхідні проблеми, особливо в Ливані тощо.

Замість очікуваної „бурі" і гострих атак на „західніх імперіялістів", член Політбюра Борис Пономарьов виголосив на закінчення сесії Верховної Ради мляву промову, перетикану ранішими цитатами з писань чи давніх промов Ю. Андропова, про загострення відносин між Сходом і Заходом. На дводенних нарадах пленуму ЦК КПСС, що ними проводила президія з Дімітрієм Устіновим, міністром оборони СССР на чолі, взагалі ніхто не займав становища до справ міжнародної політики, а численні промовці тільки повторяли заяложені фрази Андропова до цієї теми.

Така настанова, підхід і сама пригноблююча атмосфера, яка панувала під час кількаденних нарад совєтської верхівки, вказує на поглиблення політичного застою на найвищому рівні. Численні політичні аналітики на Заході дійсною причиною цього явища вважають, однак, не відсутність самого Ю. Андропова, який, на їхню думку, ледве чи вернеться вже до виконування своїх обов'язків, а саму систему, яка в сьогоднішніх змінних, чи як хтось хоче змодернізованих часах, нездібна вже розв'язувати складних політичних, економічних й інших питань великої імперії та й ще в атмосфері конфронтації з великими індустріяльними і мілітарно сильними країнами Заходу.

Тому не треба дуже дивуватися, що коли стан здоров'я Андропова погіршився і він таки не зміг взяти участи у двох згаданих імперських імпрезах у Кремлі, його найближчих співробітників опанував психічний параліч, бо вони не звикли працювати самостійно, а тим більше виходити перед своїх підданих з новими проєктами, не апробованими їхнім зверхником, який, не зважаючи на замаскованість сталінської ери, все ще є паном життя і смерти в імперії де повними правами користується тільки КҐБ, а конституція існує тільки на експорт чи для закордону, як про це говорили українським політичним в'язням совєтські прокурори на численних політичних процесах.

Комуно-московську імперію і її загниваючу господарську систему може врятувати тільки повторна політика детанту. Тут і можна шукати за виясненням чому Москва і її спільники повели таку шалену атаку на Адміністрацію президента Роналда Реґена, яка у відношенні до СССР почала вести реальну політику, що її ліберали і пацифісти, за підмовою Кремля, натаврували, як політику нуклеарної війни. Як глибоко вони помилялись в оцінці російсько-совєтського „месіянізму" покаже найближче майбутнє.

У ПАРИЖІ, ФРАНЦІЯ, під час страйку автомобільних робітників на передмісті в фабриці авт марки „Пежо", дійшло 5-го січня до зударів поміж робітниками. В сутичках поранено понад 55 осіб. Це був другий день страйку, в якому були поранені .День раніше поранених у бійці було 30 осіб. Страйкуючі робітники домагаються прийняття назад на працю 1,000 звільнених раніше робітників з фабрики „Пежо ", яка переживає фінансові труднощі й тому приневолена була цих робітників звільнити.

Володимир Душник

ЗРІСТ РОСІЙСЬКО – СОВЄТСЬКИХ ВПЛИВІВ В ОН

Рішення американського Уряду відтягнути своє членство з ЮНЕСКО з 1-им січня 1985 року є певного роду ударом по всій міжнародній організації, до якої Америка вплатила великі мільйони за час її існування і в якій у минулих роках ЗСА відігравали передову і визначну ролю.

Недавно „Ню Йорк Таймс" (29-го січня ц. р.) помістив обширну статтю свого кореспондента при ОН у Ню Йорку Ричарда Берстіна на тему зросту совєтських впливів серед членства ОН.

Як відомо, Совєтський Союз, мабуть, є одиноким членом ОН, що порушував, часто неґував і нищив самі основні принципи, на яких збудовано ОН у 1945 році, за що, однак, Москва не понесла ніякої відповідальности. Згадаймо три інвазії проти незалежних держав і членів ОН — Мадярщини в 1956 році, Чехо-Словаччини в 1968 році і Афганістану в 1979 році. Поминаємо вже „менші" порушення Хартії Об'єднаних Націй — підривні акції в Кубі, Анґолі, Етіопії і Нікараґуа, та ґеноцид населення Ляосу і Камбоджі в'єтнамських наємників.

В Об'єднаних Націях і в усіх її побічних організаціях совєтський вплив і значення — незаперечні. Багато успіху совєтської дипломатії приписують амбасадорові Олегові Трояновському який є вихованцем американських шкіл, а це тому, що його батько був першим совєтським амбасадором, в часі коли Америка восені 1933 року визнала СССР.

Завдяки своїм дипломатам та їхньому патронуванню колишніх колоніяльних народів Азії, Африки і Центральної Америки, ці народи тепер становлять 101-членну більшість на загальне число 158 членів ОН.

Характеризуючи совєтських дипломатів, один представник Заходу заявив: „Вони — росіяни — надзвичайно спритні. Вони підходять до ОН з повною серйозністю і вони мають визначену стратегію на довгі роки. Вони висилають сотні спеціялістів у всі ділянки життя, і передусім, з'єднують собі симпатії і прихильність серед народів третього світу. Вони знають всі процедури і механізми, і успішно використовують своє знання для оформлювання порядку нарад для своїх власних цілей".

Це не значить, що Совєтський Союз виграє кожну справу в ОН. Наприклад, Генеральна Ансамблея ОН у серйозній більшості засудила совєтську інвазію Афганістану. Це саме сталося після зістрілення корейського пасажирського літака; дійшло аж до цього, що і амбасадор Трояновський мусів вживати вето в Раді Безпеки, щоб не допустити до ухвали резолюції.

Також у деяких ділянках ОН совєти грають підрядну ролю, головно якщо йдеться про економічні відносини між індустріяльними країнами та новими державами третього світу.

Але Совєтський Союз має превелику силу в ОН у формуванні різних програм та проєктів, які в більшості ворожі до західніх членів ОН, а прихильні для СССР і його союзників.

Крім того, совєти зручно ідентифікують різні проблеми третього світу з власними ідеологічно-політичними цілями. СССР має велику місію при ОН, двічі чисельнішу від — американської.

Один західній делеґат заявив, що „майже всі совєтські делеґати говорять поправно англійською мовою, а багато з них говорить ще й іншими світовими мовами. Вони ходять на різні дипломатичні прийняття, і назагал їхня поведінка куди більш приязна від американських делеґатів..."

У книжці п. з. „Невтральні ОН і надпотуги", що її написав Ричард Джексон, сказано, що СССР осягає понад 83.4 голосу т. зв. „невтральних", які завжди голосують за Москвою.

Беручи до уваги ці міркування і прогнози, вони не віщують нічого доброго для Америки і західнього світу в майбутньому.

Іван Боднарук

ВЕЛЕТЕНЬ НОВІТНЬОЇ АСТРОНОМІЇ

У старині панувала теорія, згідно з якою Земля була осередком всесвіту. Так думав Аристотель, великий учений і філософ стародавньої Греції. Другий великий учений старинного світу, Птолемей, на цім базував свою астрономію. Цю теорію прийняла й Церква й вона обов'язувала загально в науці, бо Церква була давно осередком навчання. Грецько-єгипетський астроном Птолемей навчав, що Земля є непорушним осередком всесвіту й що всі небесні тіла обертаються довкола неї.

Але вже в сивій давнині були люди, які сумнівалися, чи геоцентрична система є правильна. Вже в III столітті перед Христом грецький астроном Аристарх з Самосу пробував твердити, що сонце є осередком всесвіту, тільки він не вмів цього обоснувати. Зробив це щойно Микола Коперник у XVI сторіччі, тому його уважаємо батьком модерної астрономії. Дня 24-го травня 1983 року минуло саме 440 літ з дня його смерти. Він став творцем геліоцентричної теорії, бо перший доказав, що Земля і всі небесні тіла обертаються довкола сонця. До сьогодні нема доказів, якої він був національности, бо так німці, як і поляки вважають його своїм земляком. Майже всі американські енциклопедії уважають Коперніка поляком.

Народився Микола Коперник 19-го лютого 1493 року в Торуні, що його заснували в XVI ст. хрестоносці, які мали свій осідок у Східній Прусії. Його предки перенеслися до Торуня з гірничого містечка Коппернінгу у Горішньому Шлезьку й під тією назвою було написане прізвище майбутнього астронома в міських актах Торуня. В час університетських студій Микола, згідно з тодішньою звичкою, златинізував своє прізвище на Копернікус, а поляки надали пізніше йому звучню Копернік.

Батько був торгівцем у Торуні. Він помер, коли син мав 10 років. Родиною заопікувався дядько по матері Лука Ваченроде, єпископ Вармії, який вислав Миколу на студії, наперед до краківського університету, а потім до Больонії, Падви та Феррари, де хлопець вивчав математику, астрономію, канонічне право й медицину. Розпочав студії у 1491 році. В 1497 році був у Больонії, де міг студіювати греку три роки, познайомився з творами Плятона й заприязнився з астрономом Домініком Новара, з яким, мабуть, робив свої перші астрономічні досліди. В 1503 році вернувся до Польщі й після короткого часу поселився, як канонік, у дієцезії свого дядька при катедрі Фравенбурґ, де влаштував собі астрономічну обсерваторію в оборонній вежі катедральних мурів. На тій посаді прожив половину свого життя, адмініструючи церковними маєтками та виконуючи обов'язки приватного лікаря свого дядька. Помер у Фравенбурзі 24-го травня 1543 року.

Викликав справжню революцію в історії людства, доказавши, що Земля не є осередком всесвіту. Доказав, що Земля є плянетою, як і інші небесні тіла та обертається довкола сонця і рівночасно довкола своєї осі. Досліджував теж рухи місяця та визначив його величину й віддаль від Землі. Обсервував теж віддаль плянет від сонця. Свою теорію подав у трактаті „Про обороти тіл небесних", який написав у 1529 році, але опублікував аж перед смертю в 1543 році, боячись, мабуть, ворожої реакції з боку учених, а особливо духовенства. Церква поставилася критично до теорії Коперніка і його твір був 80 років на індексі. В 1600 році спалено в Римі на вогнищі за поширювання теорії Коперніка одного з найбільших учених середньовіччя, домініканина-монаха Бруна, а Ґалілей під тиском Інквізиції мусів публічно її відпекатися.

Але 150 років пізніше геліоцентрична система Коперніка затріюмфувала, а до цього причинився винахід телескопу та досліди таких учених, як Кеплер, Нютон і Ґалілей. Вони справили деякі помилки Коперніка й система Коперніка залишилася по сьогоднішній день підставою модерної астрономії. Нею здобув він собі безсмертну славу.

Науковий світ гідно відмітив недавно пам'ять Миколи Коперніка: генеральний міністер пошти й телеграфу поштмайстер ЗСА випустив поштовий значок з портретом Коперніка, НАСА назвала його ім'ям Орбітну астрономічну обсерваторію, а Філядельфія влаштувала виставку інструментів, яких уживав Коперник під час своїх дослідів, а які спроваджено в цій цілі з Польщі. Світ цього року відмічує 440-ліття з дня смерти Миколи Коперніка, батька новітньої астрономії і людини, яка „спинила сонце".

Появились таборові записки В. Стуса по-німецьки

У німецькому видавництві Gerold und Appel, Hamburg 70, Postfach 700728, де восени 1983 року появилася збірка українських віршів із заслання в німецькому перекладі п. н. „Angst, ich bin dich losgeworden", вийшла тепер друга книжечка перекладів з української мови. Тим разом це таборові записки українського поета Василя Стуса, що відбуває в пермському таборі в Кучіно своє 10-літнє покарання.

Таборові записки відомі з української преси; тепер вони появилися в перекладі Анни-Галі Горбач та Марини Горбач на німецьку мову. В книжечку, що має 48 сторінок і естетичну обкладинку, з портретом поета підготовану Вільфрідом Беком, ввійшли крім записок також деякі листи, наприклад, відомий лист із заслання до київських друзів з 1977 року, уривки з інших листів та три поезії. До книжечки написав вступ Лев Копелєв п.н. „Поет", а біографічний нарис „Його злочином був спротив" написала Анна-Галя Горбач.

Назва книжечки в німецькій мові звучить: „Aus dem Tagebuch des Wassyl Stus, Ein Dichter in Widerstand", а її ціна в книгарні 9.80 німецьких марок.

ЗАСТУПНИК ПРЕСОВОГО секретаря Білого Дому Леррі Спікс заявив кореспондентам, що президент Роналд Реґен проголосить свою кандидатуру на перевибір 29-го січня ц.р., і його промову передаватимуть деякі крайові телевізійні станції.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Музичне „Матіне" 72-го Відділу СУА

Ідея оперної співачки Марії Лисогір увінчалися успіхом, бо вже понад 20 років 72-ий Відділ СУА влаштовує осінню музичні „Матіне", щоб представити культурній публіці молодих талановитих адептів музики. Цього року завдяки Олені Процюк і Стасі Бродин підібрано дуже вдало троє молодих виконавців: співачку, флейтиста і піяніста, які себе запрезентували 6-го листопада м.р. у залі Інституту Америки.

Наймолодша з них Калина Чолган має великий матеріял, приємного забарвлення меццо-сопрано, над розвоєм якого вдало працюють оперний співак Андрій Добрянський; і д-р Юліяна Осінчук. Калина має всі дані, щоб стати оперною співачкою, це буде залежати від цього наскільки серйозно вона буде над своїм голосом працювати. В арії Россіні та в піснях Стеценка до слів Лесі Українки вона звертала увагу на техніку віддихання і дикцію, а її скромність і безпосередній зв'язок з публікою були дуже приємні для слухачів. Акомпаньяторкою Калини була д-р Юліяна Осінчук, яка дуже причинилась до успіху молоденької співачки.

Елегантний, р і ш у ч и й флейтист Борис Бакум захопив слухачів чистою інтонацією свого улюбленого інструменту. Він стильово заграв твори Баха, Форе, і обробки Мендельсона і Ґлюка. Його флейта наче співала і,хоч Борис студіює політичну економію на Сиракюзькому університеті, він багато часу присвячує музиці, грає в оркестрі згаданого університету, і всі, що спонтанно оплесками дякували йому за гру, радо послухають його гри в майбутньому. Акомпаньювала Борисові його товаришка Ніколя Анзівіна, яка студіює інженерію.

Може негегко є писати вчительці про свого учня, але хто краще знає всі прикмети молодого ентузіяста музики Романа Шевчука, як власне не його вчителька, яка роками послідовно розвиває його талант. Роман обдарований знаменитою музичною пам'яттю і природною легкістю. З ним приємно працювати над викінченням поодиноких творів. Пальцеву техніку було видно в Токкатіні Косенка і в Емпромптю Райнгольда, а гарний співний тон і вдумливу інтерпретацію та швидкі, повні октави в „Думі" Довженка та в „Образках з виставки" (Хатка Баби-Яги і Київські Золоті Ворота) Муссорґського. Роман мав успіх у публіки, яка сприймала його гру дуже тепло.

Численно зібрана публіка сердечно ґратулювала молодим виконавцям, розмовляли з ними під час гарного прийняття, яке підготовили пані 72-го Відділу. Організатором цієї наскрізь вдалої імпрези належиться велике признання, бо вони взяли собі за ціль промощувати шлях тим молодим талантам, яких кличе музика.

Таїса Богданська

С. Яр. Кальба

З моїх розмов і зустрічів

Чарлз Линч і його кореспонденція з Києва

Дня 7-го червня 1971 року делеґація КУК-у в складі семи осіб відбула одногодинну зустріч з прем'єр-міністром П'єром Е. Трудо в Оттаві у зв'язку з його офіційною візитою Києва в днях від 20 - 21-го травня цього ж року, в рамках його поїздки до Совєтського Союзу.

Ціллю зустрічі було відкинути зроблене ним порівняння федеральної системи Канади із структурою Совєтського Союзу і гостро запротестувати проти його відповіді на пресовій конференції, в якій він, поставив на рівні українських націоналістів із терористами ФЛК-ю у Квебеку.

На цій зустрічі П.Е.Трудо вибачився перед делеґацією Централі КУК-у заявивши, що він не ставив українців в Україні нарівні з квебецькими терористами, ані не порівнював Канади із Совєтським Союзом, бо ці країни не є такі самі і ми в Канаді маємо демократію з правом свободи слова, що не існує в СССР. Кіт Стайсер, колишній комішенер парляменту в справі офіційної двомовности Канади у своїй кореспонденції з Ванкуверу, недавно ствердив, що за 15 років урядування Трудо — це був єдиний випадок, що він відкликав свої слова, вибачаючись перед українцями.

Але це є окрема тема. На цьому місці я хочу звернути увагу на кореспонденцію з Києва одного з найкращих журналістів Канади, який подорожував разом з делеґацією прем'єр-міністра Трудо, до складу якої між іншими входили два ліберальні посли — українці: М. Смерчанський з Вінніпеґу і В. Дякун з Торонто.

Тому, що найкращий переклад не заступить оригіналу, дозвольте мені подати уривки кореспонденції Чарлза Линча за щоденником „Ottawa Citizen" за 22-ге травня 1971:

„Kiev. For a mad somewhat wonderful 24 hours everyone in the Trudeau party became a Ukrainian.

We behaved like a bunch of Canadian Irishmen turned

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Роман Осінчук

„ВІРТЕ У ВЕЛИКЕ СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ І НАРОДУ"!

I.

Наближаємося до часу відзначування 1000-ліття християнської Русі-України. Саме ця подія нагадує нам ту величезну подію, яку відігравала наша Церква в різному часі життя та історії нашого народу. Тоді, коли різні слов'янські племена, що заселювали тодішню розлогу руську державу, не могли створити однієї етнічної маси та єдности й часто, особливо північні племена, ставилися навіть вороже до інших племен, — Церква на Русі, навіть у найважчих чи найтрагічніших часах, все таки зберігала свою церковну єдність у формі Київської Митрополії та свою самоуправу. Ні влади ні дії київського митрополита не обмежував далекий Рим чи ближчий Царгород і навіть по схизмі 1057 року Митрополія Київ підтримувала свої зв'язки з Римом. Отже від самого початку митрополит Києва, чи ним був грек чи русич-українець, мав свою зверхність і владу на території великої Руси, тобто Митрополія Київ мала самоуправний чи патріярхальний устав такий, як мали патріярхи Східніх Церков.

Саме завдяки Церкві краще формувався русько-український народ і на протязі нашої історії вона була об'єднуючим та державнотворчим чинником Руси-України. те саме бачимо в пізніших часах, по втраті державности. Українська Церква навіть у час бездержавности та поневолення українського народу кріпила народ у вірі, плекала надію на краще завтра та об'єднувала його сили до боротьби з окупантами-поневолювачами, поляками чи росіянами.

Тож саме тому наш народ дорожить своєю Церквою та любить свій рідний та традиційний обряд навіть із своїм давнім, може й дещо невигідним, юліянським календарем. Українська Церква навіть і тепер є єдиним об'єднуючим чинником наших вірних на батьківщині в умовах свого існування у катакомбах та постійного переслідування московсько-большевицькою владою. Очевидно, треба також згадати великі заслуги Української Церкви на чужині, де вона була і є не лише духово об'єднуючим осередком нашої еміграції, але теж громадсько-виховним чинником нашої громади в країнах її поселення.

І сьогодні очі нашої еміграції звернені на Українську Церкву. Ми бачимо, що наші громадські установи, так численно розбудовані давнішою, а зокрема новою еміграцією, постійно корчаться. Молоді, тут народжені, громадяни або почуваються просто американцями й не зацікавлені в приналежності до української громади, або не зацікавлені проблематикою чи працею згаданих установ. І це нас турбує. Ми бідкаємося за збереження українського середовища та національної субстанції. Очевидно, тут першу ролю повинні відігравати батьки. Вони повинні навчати своїх дітей української мови, провадити дітей до українських церков кожної неділі, до українського садочка та своєї школи й молодечих українських організацій. Українська Церква, наша Церква зі своїм рідним обрядом та рідною мовою може зберігати й продовжити існування національної субстанції на довгі роки тому, що в Церкві всі шукають поєднання з Богом. Церква створює спільне середовище для кожної людини без огляду на вік, матеріяльний, професійний чи науковий стаж та політичні переконання. Церква — це дім молитви для кожного. Наша Церква могла б відіграти в цій справі велику ролю, особливо тепер, коли в Америці серед молодих людей є шукання за коренем свого походження. Але атракційною для них наша Церква буде тоді, коли в ній буде плекатися українську літургічну мову, свій традиційний обряд та всі атрибути нашої Східньої Церкви зі синодальним автономним управлінням чи патріярхальним устроєм.

Величезного значення подією для нашої Церкви був щасливий поворот до вільного світу з московсько-большевицької неволі ісповідника віри, Львівського Митрополита й теперішнього Патріярха Йосифа. Його поява серед нас, його праця й особливо його провід як Глави Помісної Української Католицької Церква та, врешті, його участь у нарадах Другого Ватиканського Собору й поставлене ним домагання визнати за нашою Церквою патріярхальний устрій, все це скріпило нашу Церкву в краю, а зокрема на поселеннях, піднесло авторитет УКЦеркви у Вселенській Церкві, а зокрема серед Східніх Церков та врятувало нашу Церкву на поселеннях від повільної, але поступової латинізації, шляхом якої йшла наша Церква на еміґрації перед приходом нашого Патріярха до Риму.

На жаль, ми всі добре знаємо як поставилася Ватиканська Курія до проблеми патріярхату за понтифікату Папи Павла VI. Москофільські провідні ватиканські кола до справи патріярхату поставилися неґативно, заслоняючись так зв. „територіяльним фактором" та словами самого Папи Павла VI, що „під сучасну пору" не може визнати патріярхату для нашої Церкви. На жаль, більшість наших єпископів не підтримала домагань нашого Патріярха, виправдуючи не раз свою неактивність також тим нещасливим „територіяльним фактором". Сильна акція т. зв. патріярхального руху мирян та підтримка її деякою кількістю наших священиків і кількох єпископів не зуміла змінити неґативного становища Ватикану.

Дещо оживилися наші надії з приходом на папський престол польського архиєпископа й кардинала Кароля Войтили, теперішнього Папи Івана Павла II. Ці надії будилися у зв'язку з тим, що на папськім престолі вперше появився Папа — слов'янин та ще й наш сусід, архиєпископ сателітньої Польщі, який, як можна б сподіватися, прекрасно визнається в московсько-большевицькій дійсності та переслідуваннях релігії й Церкви, зокрема Української Католицької. Ще більші надії будилися у зв'язку з листом Папи Івана Павла II до нашого Блаженнішого Патріярха з нагоди приготувань нашої Ієрархії до відзначення 1000-ліття християнської Русі-України. Цей лист Папа Іван Павло II вислав в початках його понтифікату та написав у дуже обережному тоні, без найменшого натяку на помісність чи самоуправу нашої патріярхорівної УКЦеркви з іншими Східніми Церквами. Можна лише підкреслити один корисний зворот у цьому листі, де Папа Іван Павло II стверджує, що українські поселенці в чужих країнах повинні належати до своєї Церкви, яка „через традицію, мову й літургію стає для них наче духовою батьківщиною серед чужих народів".

(Продовження буде)

Вісті з українського села на Фльориді

Громада українського села Апопка відсвяткувала в 1983 році наші національні свята: 1-го листопада, свято Т. Шевченка і злуки українських земель. Мейор міста Апопки Джан Ленд на зібранні міської легіслятури проголосив 22-го січня Українським днем та наказав вивісити на цитаделі синьожовтий прапор поруч американського, та виголосив відповідну промову про значення таких святкувань.

На всіх цих святах програму виконував наш місцевий хор під дригуванням проф. Олександра Кулинича, а о. Андрій Назаревич з нагоди свят відслужив Служби Божі за здоров'я українського народу та панахиди за борців, що віддали своє життя за Україну.

Наше село розбудовується, цього року вибудовано дев'ять хат та підготовляється розпочати будову спільних домів, „кондомініюм" на 48 родин. В нашому селі є приготовлена і одобрена федеральним, стейтовим і міським урядами земля на будову дому для старших віком людей, але наша невелика громада своїми силами не зможе побудувати такий дім. Треба зацікавлення всього зорганізованого нашого громадянства, наших союзів, церков, бож, як знаємо, нема кращого і вигіднішого місця, де сонце світить і гріє цілий рік, де старша віком людина забуває за болі костей та почувається молодою, де світові атракції в сусідстві заохочують внуків відвідвідати діда, а при тому й ті атракції.

Наше село постаралось і вже має свій цвинтар. Місто відпустило гарну секцію для українців на міському цвинтарі в самому центрі Апопки. Дві членкині нашої громади св. п. Розалія Ковальчук і св. п. Баланицька поховані на цьому цвинтарі. На надгробному пам'ятнику св. п. Розалії видніє великий напис — „Фирст Юкрейнієн Сетлер".

Українську громаду Апопки відвідали наші письменники й артисти, які поділилися з нами своєю працею — Ганна Черінь зі своїм мужем Степаном Паньковим (яка написала гарний спомин під заголовком „Фльорида у різдвяному сезоні" в „Свободі" 25-го січня 1983 року.). Артисти Оксана і Ярослав Рудакевичі мали веселий вечір з нашим громадянством. Недавно гостили у нашій громаді письменник-гуморист Святослав Караванський зі своєю дружиною. Ніна Караванська розповіла про незавидне життя українських людей у московських в'язницях і концтаборах, де вона і її муж просиділи довгі роки. Караванський читав свою гумореску про життя у комуністичнім „раю". Громада щиро вітала всіх наших шановних гостей.

А тепер кілька слів про поширення і ознайомлення наших співгорожан, англомовного світу, з поневоленням Москвою нашої батьківщини.

Щоб мати кращу нагоду поширити правду про життя наших рідних в Україні, деякі наші люди стали членами американських організацій як в Апопці, так і в околицях, наприклад, торговельної палати та „Сертоми" (міжнародної організації допомоги людині). Через ці організації маємо кращу нагоду поширювати знання і правду про Україну та життя людини у комуністичнім „раю".

Вже дев'ятий рік з черги заходами „Фойліч Сертома Клаб" в лютому і березні відбуваються у початкових і вищих школах так звані „Фрідом" дні, під час яких учителі зі своїми студентами вислуховують доповіді на тему свободи. Ту доповідь написав українець і порівняв американську свободу відсутність її в українського й інших народів у совєтському „раю", подаючи деякі прізвища тих, які ще сьогодні мучаться у московських комуністичних тюрмах; читання цієї доповіді триває 22 хвилини. Два роки тому додано до цієї програми висвітлення фільму про писання українських писанок. Після вислухання доповіді діти пишуть есеї, змагаючись за три нагороди, які дає за найкращі есеї „Сертома". В 1983 році ця програма відбулася у середній школі Апопки та в початковій школі Палмено в Орляндо. Читав лекцію генерал Джан Раєн, а вислухали її 2,400 студентів і всі учителі. Після цього, на протязі трьох тижнів учителька мистецтва Сара Ковальчук учила дітей писати взори на писанках. Ця праця корисна і варто послідувати цьому прикладу та поширити цю програму по всіх наших громадах. На 1984 рік прийшли зже три запрошення від шкіл, щоб провести у них цю програму.

В суботу, 2-го квітня м.р. в газеті „Орляндо Сентеніел" помістила велику зні - мку наших писанок і фотографію Розалії Ковальчук Ганг, яка подала опис про наш Великдень, писанки і українське село. На протязі цілого вересня відбувалася виставка українського мистецтва, книжок, дерево-різьби, писанок, вишивок. Зорганізувала цю виставку членкиня Союзу Українок Америки Тасія Дацик Мелешко з Апопки.

4-го серпня мейор і міські радні Апопки, іменували Степана Ковальчука до ради міста та ради східньо-центральної округи Фльориди, де він заступатиме інтереси Апопки.

Щороку наше містечко влаштовує різдвяну параду по вулицях міста, в якій бере участь все зорганізоване громадянство міста й околиць. Українська громада міста також бере участь в параді щороку. Цього року парада відбулась з участю 75 возів („флот"-ів). Наш віз представляв „народження Христа в стайні Вифлеємі". Підготовляли його три дні такі члени нашої громади: голова громади Петро Білецький, Володимир Демянчук, співбудівничий села, Василь і Анна Кравчуки, панство Дуди, Боднарчуки, Лоби, Кудрики; Розалія Ковальчук-Ганд, Баланецький, панство Милешки. З обох боків воза великими буквами написано „Україна", попереду несли таблицю з написом: „Українці люблять Апопку", за ними їхав великий ведмідь, одягнений у вишитий кафтан, потім ішли діти і старші у українських народних строях, за ними — три королі, відтак віз і пастухи. Наш віз одержав друге місце з цієї категорії. Параду показано на телебаченні 23-го грудня ввечері.

У жовтні м.р. наша громада вислала до конгресменів і сенаторів резолюції у справі голоду в Україні 50 років тому. Ті резолюції були прочитані на зібранні торговельної палати Апопки і околиці і на засіданні клюбу „Фойліч Сертома". Для членства обидвох цих організацій зміст резолюцій був великою несподіванкою. Хоч минуло вже 50 років з часу цього нечуваного у світі московсько-комуністичного злочину, вони вперше почули про нього від нас. Всі одноголосно вирішили підписати та вислати ті резолюції до Вашінгтону до сенаторів і конгресменів.

Наша громада зібрала на побудову українського крайового католицького собору у Вашінгтіні 5,250 дол. і 208 дол. на оборону українців, яких оскаржує комуністична Москва за т.зв. „воєнні злочини" під час Другої світової війни. (Комітет проти вживання совєтських урядових свідчень в американських судах). Зібрано і вислано 25 дол. за відзначки під час Меморіяльної маніфестації у Вашінгтоні, у якій брав участь один представник від громади Апопки.

Варто згадати що наша громада ще молода, бо від часу, коли перша українська родина поселилася в Апопці, минуло 10 років. До тих пір ніхто в цьому місті не знав про Україну. А тепер не тільки старші віком люди, але і діти Апопки і Орляндa знають і полюбили нашу культуру, мистецтво, пісні, танці.

Перед різдвяними святами дізналися ми, що під час різвяної програми Баптистської церкви буде відіграна дзвінками українська щедрівка. Як мило було нам слухати майстерне виконання молодими дівчатими „Щедрика" Леонтовича, а тритисячна публіка встала з місць і била браво. Ще тільки 7 років тому на такій програмі в тій же церкві нашу щедрівку співали як російську. Від того часу, як зорганізовано наше село, ми слідкуємо за тими подіями і через свої особисті зв'язки виправляємо подібні помилки.

Закінчуючи допис, слід з пошаною згадати тих, що збудували цю нашу українську „амбасаду", і тих, що збудували та передали громаді Народний дім, що тепер служить їй за дім і церкву, а саме: Володимир Демнянчук, Йосиф Абрамс, а також слід згадати і тих, що виконують працю у громаді: колишнього голову громади Осипа Забитку, предсідника 380-го Відділу УН Союзу Василя Фіцика, панів Квасницького і Чеховича, редактора Коваля, та три Гані, що чистять, печуть та варять та всіх нас доглядають, — Білецька, Кравчук і Дуда, і всіх тих, що допомагають втримувати нашу громаду активною і здоровою, зокрема членів УНСоюзу, бо вони вкладали і вкладають львину частину всієї народної праці в нашій громаді.

Степан Ковальчук

Вечір „Слова о полку Ігореві" в НТШ

С. Гординський читає доповідь, що її одночасно записує на стрічку Оля Чмух із „Голосу Америки".

У суботу, 10-го грудня 1983 року відбувся в новому домі Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Ню Йорку науково-мистецький вечір, присвячений геніяльному творові старої української літератури „Слово о полку Ігореві". Головною точкою програми була доповідь дійсного члена НТШ і УВАН Святослава Гординського, але управа НТШ подбала також за вступне слово проф. Григорія Костюка і рецитацію уривків поеми двома мистцями слова.

Проф. Костюк у блискучому півгодинному викладі, не написаному, а говореному спонтанно, розповів історію доби, в якій постала наша поема, про її поетичні і політичні ідеї, про знайдення цього твору, про який до того часу ніхто нічого не знав, про перше видання твору і загибель єдиного оригінального рукопису. Брак оригіналу і непевність, чи редактори першого видання відчитали все як слід, причинилися до того, що в тексті поеми знайшлося чимало т.зв. темних місць, роз'яснення яких дало вже цілу велику літературу. Інтерпретацією „Слова" займалися різні українські дослідники від М. Максимовича до І. Франка, а в половині 20-их років професор Київського університету Володимир Перетц видав свою знамениту працю про „Слово", яка стала основою для нових дослідів. Переходячи до дослідів Гординського, доповідач сказав, що Гординський скорегував і доповнив деякі з поглядів Перетца, який уважав, що це народна поезія переймала поетичні образ таких творів як „Слово", а не навпаки. Гординський, сказав проф. Костюк, довів прикладами, що „Слово" щедро черпало мистецькі засоби зі старої народної поезії, і з цим його поглядом у багатьох відношеннях погоджувалася „велика дама" староруської літератури, Варвара Адріянова-Перетц, яка ввела його знахідки у видання московської і ленінградської Академії Наук, де вони цитуються українською мовою.

Після цієї доповіді мистці слова Лариса Кукрицька і Володимир Лисняк прочитали уривки зі „Слова о полку" у переспіві С. Гординського (нової редакції): похід Ігоря, битва, сон князя Святослава і його „золоте слово", плач Ярославни і втеча Ігоря з полону.

Гординський почав свою доповідь ствердженням, що неясні місця поеми спричинив не тільки факт, що знайдений рукопис був копією з ХУІ ст., в якій переписувач міг уже зробити перші помилки, а й те, що редактори першого видання ще не все зрозуміли як слід. До того, в поемі є чимало слів, яких немає в інших писаних пам'ятках доби „Слова", але які, як архаїзми, збереглися в народній творчості. Випорпування з забуття справжнього значення якогось виразу і зв'язаного з ним поетичного образу — не легка справа, тут треба не раз сягати в інші, не зв'язані з мовою ділянки. Як приклад, доповідач дав роз'яснення одного поетичного образу поеми: „синє вино з трудом змішане" у сні князя Святослава. Ніхто досі не знав, що це справді значить. Редактори першого видання 1800 року переклали це місце як вино з отрутою змішане", але не знати, навіщо бояри мали б труїти свого князя. Перетц запропонував розуміти „труд" як „горе", „журба", і це толкування стало загально принятим. Але як можна реальне вино змішати з нематеріяльним горем? Польський перекладач „Слова о полку" А.С. Красінський, народжений на Волині, пропонував 1856 року розуміти „труд" як лік, він ідентифікував його з чеським „конітрудом", тобто золототисячником (лат. „ґраціоля"). Але це вияснення не прийнялося, бо лік був проти шлункових хворіб, а про якусь хворобу князя Святослава нічого не відомо. Гординський звернув увагу на те, що золототисячник належить до великої (понад 200 сортів) родини ґенціян, і що одним з трьох основних хемічних складників ґенціяни є амароґентисина, один грам якої дає вичутну гіркість, коли змішати його з 58,000 літрів води. Потвердження змішування розтертого кореня золототисячника з вином доповідач знайшов у написаній алеманською (старонімецькою) мовою книзі ліків з XII ст., отже, в добі нашого „Слова". Висновок з цього такий: „вино з трудом змішане" значить змішане з дуже сильною гіркістю, і даний поетичний образ означає те саме, що ми й сьогодні кажемо - „випити чашу (душевної) гіркоти".

Щодо синьої барви вина, то відомо, що червоне вино, що його тримають в залізних збанах, під впливом фосфатів у повітрі стає сіросиним. Щодо труду-ґенціяни, то Гординський подав рецепту виробу „ґенціянного вина" з урядового кодексу ліків французької академії медицини (з кінця XIX ст.), де рекомендується до літра червоного вина всипати 30 грамів потятого коріння ґенціяни і подавати його свіжим, бо ґенціянне вино швидко тратить барву. Отже, сказав доповідач, синє вино перестало бути таємницею, таємницею залишилося тільки те, чому фармацевти, які мусіли знати, що ґенціяна змінює колір вина, не сказали цього дослідникам „Слова" і лишили їх 180 років мучитися над тієї загадкою. Це останнє речення викликало веселість серед слухачів, які заповнили викладову залю НТШ.

На закінчення Гординський звернув увагу на те, що слово „труд" має значення не тільки ботанічне і медичне. В різних околицях Галичини жінки, місячи тісто на хліб, додають до нього т.зв. квасне тісто (тобто вже зферментоване, що прискорює виростання нового тіста) і називають його „трудом". Цього значення немає ні в яких словниках, але це слово можна легко вивести з дієслова „трудоватіти", що значить „набухати", „збільшувати свій об'єм". Гординський порівняв це дієслово з латинським „трудере" і німецьким „трайбен" і показав, що ці три дієслова висловлюють ту саму функцію активізації, спонуки, перетворення. Все це показує, що „Слово о полку" було тісно пов'язане зі своїм народним ґрунтом, на якому автор поеми створив свій знаменитий поетичний образ.

Вечором проводив проф. Василь Лев. Для ілюстрації доповіді влаштовано невеличку виставку рідкісних видань „Слова" українською, російською, болгарською і їдиш мовами. „Голос Америки" накрутив усі доповіді на тасьму.

НТШ

Проф. О. Пріцак...

(Закінчення зі ст. 1)

ців Василіян і провів у них кілька годин. В розмові з о. д-ром Підручним, що заступав о. протоархимандрита Ізидора Патрила, який на цей час був поза Італією, порушено низку проблем, пов'язаних з плянуванням підготовки 1000-літнього ювілею.

Вершком римських відвідин було запрошення проф. Пріцака на побачення з Папою Іваном Павлом II. Як відомо, Папа, ще як кардинал Войтила, бував запрошуваний до Гарварду; тоді теж на запрошення дирекції УНІГУ він відвідав Гарвардський український студійний центр. З того часу датується знайомство Папи з директором УНІГУ.

Тим разом Папа запросив проф. Пріцака на ранню Богослужбу до своєї приватної каплиці у вівторок 6-го грудня, а опісля на снідання. Головною темою розмови, що тривала понад годину, був розгляд підготовчої праці до українського 1000-ліття. Папа висловив побажання, щоб ця велика подія була гідно відзначена. Папа був дещо занепокоєний тим, що хоч він висказався у справах українського „мілленіюма" ще п'ять років тому (у відомому листі до Блаженнішого, який зразу викликав негативну реакцію московської патріярхії), він ще досі нічого не чув про відповідні підготування. Проф. Пріцак в подробицях поінформував Папу про т.зв. Гарвардський плян, який був підготований минулого літа на прохання спеціяльної комісії собору УКЦеркви під головуванням Митрополита Максима Германюка та єпископа-секретаря Михайла Гринчишина. Цей плян уже обговорювалося на спеціяльній нараді в Гарварді, а теж на СКВУ, з участю представників всіх українських Церков і світських діячів. Гарвардський плян, що вже незабаром буде опублікований у пресі, має чотири основні пункти:

- Створення вивінованої катедри української теологічної думки (православна, католицька, протестантська) — у системі Гарвардського теологічного факультету;
- Видання повного корпусу української досекулярної творчости (до кінця XУIII століття) в оригіналах та перекладах на англійську та українську мови;
- Видання трьохтомної історії української Церкви в перекладах на всі мови української діяспори;
- Відбуття двох наукових конференцій присвячених 1000-літтю: одної головно силами українських вчених та другої з участю найвизначніших вчених світу.

Папа був дуже вдоволений з такого широкого плянування. Він цікавився всіми подробицями та побажав щоб українська громада, а зокрема Церква, зрозуміла важність виконання того пляну.

Розмови з італійськими славістами й істориками теж дали добрі результати й були поновним кроком у зміцнюванні співпраці.

„Голокост..."

(Закінчення зі ст. 1)

школах і чому канадський уряд так постійно мовчить, коли саме тепер українці у вільному світі відзначають 50-річчя цієї величезної трагедії. На її думку, це правдоподібно тому, що жиди уміли використати кожну нагоду повчити цілий світ про свою трагедію, а українці не мають таких впливів і тому не муситься на них звертати увагу. Вона уважає, що ті мільйони українських жертв заслуговують на місце в історії і їхні нащадки повинні його домагатися. І тому треба дати признання Б. Молроні, що відважився про це говорити так одверто і піднести цю дражливу проблему.

„Це справді ганьба на віки для всіх тих із Оттави, що в ім'я „діялогу" із СССР виправдують свою мовчанку про Великий голод в Україні і тим зраджують мільйони невинних жертв" — закінчує свою промовисту і повну закидів статтю журналістка із „Сандей Сан".

АВТОР СТАТТІ

Автором статті п.н. „Українська ... року", яка появилася у „Свободі" з 7-го січня ц.р., ... ред. Іван Кедрин. — Ред.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Чарлз Линч...

(Закінчення зі ст. 2)

loose in Dublin for the first time. We sang, we danced, and like all good Ukrainians or Irishmen we cried a little.

If every Canadian has bit of Ukraine in him, it turned out that every Ukrainian has a bit of Canada. Many have relatives in Canada and those who don't seem to know quite a bit about the place.

As one citizen of Kiev put it to me, he understands that Canada consists of English to the west, the French to the east, and Ukrainians in between.

Our prime minister changes his coloration, in Ireland he would be O'Trudeau, and in Scotland MacTrudeau. Here it was Petro and Margarita Trudeaushenko all the way.

While treating the entire Kiev episode as a homecoming, Trudeau was careful not to become too embroiled in the politics of the thing, since Ukrainian nationalism is a force to be reckoned, with here in the homeland, as well as among Canada's large Ukrainian population."

Прем'єр-міністер Канади відвідав Київ в кінці місяця травня і тому Ч. Линч не міг не звернути уваги на красу природи і самого міста та людей в столиці України. Але рівночасно він підкреслив ту велику напругу, яка, наприклад, по сьогодні панує в частині Ірляндії під адміністрацією Великобританії. Він пише:

„This is the one week of the year in which Kiev is at its most beautiful, when the chestnut trees that line its streets and are the emblem of the city, are in full bloom. Few great cities can rival Kiev for its greenery, its flowers, and the good looks of its men and women.

To say there are no tensions here would be almost as silly as saying the same thing about Ireland."

Свій знаменитий репортаж Чарлз Линч закінчив так:

„When I die, let me be buried in my beloved Ukraine" wrote Shevchenko over a century ago. „Oh bury me then rise ye up and break your heavy chains."

Rerhaps the whole of that wish has not yet been fulfilled, but to judge by what we have seen, much of it has. Just call me Lynchenko."

Беручи до уваги всі тонкості і вимоги дипломатії офіційної візити Трудо в столиці України, Линч знайшов мову, щоб сказати, що заповіту Тараса Шевченка „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте" ще не сповнено в Україні. Тут треба додати, що візита Трудо була другою з черги офіційною візитою в Києві державним лідером Заходу. Першим в Києві був президент Франції Шарль Де Ґоль.

Повернувшись з Києва, Ч. Линч застав в Оттаві мого листа подяки який він включив до своєї колюмни в „Ottawa Citizen" за 5-те червня 1971:

„Your reporting from Soviet Union, and specially your article on Ukraine, was received by thousands of Ukrainian Canadians with great enthusiasm and appreciation.

Your heart must have been with you in Kiev, as there were many Ukrainian Canadians, who became extremely emotional after having read your column dispatched from the capital of Ukraine.

This gives me an opportunity to thank you in the name of the Ukrainian Canadian Committee for your excellent reports on today's Ukraine and the first official visit of the Canadian prime minister to Ukraine's capital Kiev, as well as for your valuable comments."

З глибоким смутком повідомляємо Рідню, Приятелів, Членок СУА й Українську Громаду про відхід до Вічности нашої Дорогої

МАМИ, СЕСТРИ, ТЕТИ І ШВАҐЕРКИ

СВ. П.

Стефанії Жизневської

народженої в Західній Україні, 4-го квітня 1914 року, яка упокоїлася у Бозі по довгій хворобі 9-го січня 1984 р. в лікарні Sairfax у Вірджінії.

ПАНАХИДА відправиться у похоронному заведенні Мацька-Савеленка у Сиракюзах, Н. Й., 1609 Вест Дженесі в четвер, 12-го січня 1984 р., о год. 8-ій веч., а ПОХОРОН із української католицької церкви св. Івана Хрестителя в п'ятницю, дня 13-го січня 1984 р. по Поминальній Богослужбі, о год. 11:30 перед полуднем на місцевий парафіяльний цвинтар.

У жалобі:

син — д-р ОЛЕКСАНДЕР, Мюнхен, Німеччина
сестра — ІВАННА з чоловіком д-р МИХАЙЛОМ СЕМЧИШИНОМ, Рестон, Ва.
сестрінок — д-р ЮРІЙ СЕМЧИШИН, з родиною, Вашінгтон, Д. К.
шваґер — ДМИТРО КРУЛЬ, Сиракюзи, Н. Й.
і дальша Родина

В Ню Йорку відбулася конференція реґіоналістів

Заходом Комісії реґіональних дослідів і публікацій НТШ 12-го листопада 1983 року відбулася в новому домі НТШ в Ню Йорку 21-ша реґіональна конференція при участі 22-ох осіб, представників Бережанщини, Бойківщини, Волині, Гуцульщини, Комарнянщини, Лемківщини, Надбужанщини, Перемишлянщини, Рогатинщини, Станиславівщини, Стрийщини, Теребовельщини, Тернопільщини і Яворівщини. Голова КРДП д-р В. Лев відкрив конференцію, згадуючи реґіоналістів, які померли від часу останньої конференції: д-р Юліян Рабій, автор історії Самбора, Юлія Татомир, членка Управи Товариства „Бойківщина", Г. Тарасюк, член Надбужанського Об'єднання, Ольга Шипайло, д-р В. Гудз, д-р Бакай з Коломийщини, Лев Штинда, скарбник Станиславівського комітету. Секретар КРДП І. Дурбак прочитав протокол з 20-ої реґіональної конференції 23-го жовтня 1980 року. Д-р К. Церкевич прочитав доповідь неприсутнього д-ра Максима Бойка „Осередок бібліографії Волині", що повинна бути повністю надрукована. Мгр І. Базарко звітував про діяльність Надбужанського Об'єднання. Воно існує щойно два роки й зібрало багато матеріялів для двох томів, біля 45,000 дол. на видавничий фонд. Д-р Р. Рахманний редагує збірник. Мгр Михайло Бойко звітував про працю Реґенсбурзького комітету, що приготовляє видання збірника про табір у Реґенсбурзі. Зібрано багато цікавих та цінних матеріялів, віднайдено газети „Слово", „Українське Слово", „Вісник Оселі", що появилися в Реґенсбурзі. Маланяк має фільм про табір, Є. Грицин має кліші старих таборових знимок. В останньому часі відсекречено військові матеріяли про Ді-Пі (переселених осіб), що перебували в таборах УНРРА й ІРО. Спочатку українців не вважали окремою групою, зараховуючи їх до поляків або росіян, мадярів і румунів. Єдиний ген. Петтен мав зрозуміння для нас. Треба, щоб редакції всіх таборових збірників поцікавилися цими матеріялами в публічних бібліотеках Вашінгтону й інших, бо можна знайти цікаві речі.

І. Дурбак звітував про сучасний стан реґіонального видавничого руху. Т-во „Бойківщина", редактори збірників прислали інформації про свою видавничу діяльність. Підгаєччина приготовляє III том, Снятинщина видала три книжки. В нашому реґіональному русі передують бойки, що досі видали багато вартісних збірників, приготовлять книжку про архітектуру Бойківщини, зорганізували бойківський музей, видають журнал „Літопис Бойківщини", влаштовують реґіональні імпрези. На жаль, їхні сусіди, лемки й гуцули, залишаються позаду з різних причин. Земляцьке Об'єднання Тернопільщини видало свій III том „Шляхами Золотого Поділля" після 13 років кропіткої праці. За вийнятком Зборівщини, про всі подільські повіти появилися вже збірники, разом 12 вартісних, солідно опрацьованих книжок, першорядних джерел до нашої історії. Приготовляють збірники: Зборівщина, Збаражчина, Гуцульщина, Комарнянщина, Лемківщина, Коломийщина, Надбужанщина, Станиславівщина, Стрийщина, Яворівщина і Ярославщина. Досі появилося 28 реґіональних книжок, приготовляють біля 15, кром того, появилося біля 50 різних видань, описів міст і сіл так, що наша реґіональна бібліотека, видана поза Україною, матиме біля 100 книжок. Варто згадати, що першим нашим реґіоналістом був учитель Яків Миколаєвич, що в 1895 році видав перший наш реґіональний збірник „Опис географічно-статистичний повіта Кам'янецького". На жаль, повіти львівський, перемиський, городецький, жовківський, брідський досі не охоплені реґіональними комітетами.

Представники реґіональних комітетів доповнювали звіт: д-р Р. Миколаєвич, Р. Крупка, О. Луцька, Е. Мілянич, Я. Климовский, мгр М. Турецький, інж. Пінковський, д-р С. Федюк, д-р М. Радович, д-р В. Лев, що підніс потребу резюме англійською мовою та індексу. І. Дурбак прочитав проєкт резолюцій.

21-ша конференція реґіоналістів закликає:

1) поширити наш реґіональний видавничий рух на всі українські землі;

2) всі українські табори Ді Пі в Західній Европі повинні видати свої збірники;

3) всі збірники повинні мати резюме англійською мовою та покажчик прізвищ і місцевостей;

4) невикористані матеріяли, знімки передавити до архіву НТШ;

5) продовжати працю реґіональних комітетів у більших об'єднаннях як: Бойківщина, Поділля, Волинь, Надбужанщина й інші.

Після короткої дискусії резолюції прийнято. Д-р В. Лев закрив конверенцію. Коли наш реґіональний рух старокрайового землядтва вже закінчує свою працю, то наші „діпісти" чомусь ухиляються від свого обов'язку утривалити нашу працю в таборах, виховну, культурно-освітню, мистецьку, що процвітала серед непригожих обставин, а тепер майже завмерла серед кращих умовин у вільному світі. Тому 10 років відбувся з'їзд міттевальдців на „Верховині", але комітет і редакційна колеґія сплять „сном блаженних"... А таких наших таборів було кільканадесять. Всі вони повинні піти за добрим прикладом реґенсбуржців. Табір в Ельванґені видав свій збірник ще в Німеччині, Реґенсбурґ видасть свій збірник за два роки, а де ж решта?.

І. Д.

Відійшов у вічність учений і громадянин

Дня 18-го лютого 1983 року в Ню Йорку закрилися навіки очі ще одного визначного нашого громадянина, одного з тих, які колись під польською займанщиною творили українську „державу в державі", вірного пластуна та визначного науковця, професора доктора Миколи Доберчака.

Покійний народився на золотому Поділлі, на Тернопільщині, 19-го грудня 1908 року, у батьків інженера Андрія та Марії, з дому Филипович-Шашкевич.

Середню освіту закінчив Микола Доберчак у тернопільській гімназії, славній непримиримими настроями своїх студентів, що й спричинило пізніше її розв'язання польською владою. Студії агрономії закінчив у львівській Політехніці в 1935 році.

Під час студій був активним членом товариства студентів-техників „Основа" та пластуном, спочатку в курені „Чорноморці", з яким відбував водні мандрівки, а потім у курені „Лісові Чорти", членом якого залишився на все життя. Псевдо, що його своїм звичаєм надали йому друзі-пластуни „Люляшко", так і залишилося поміж його ріднею та знайомими неначе справжнім його іменем. Був він постійним учасником і таборовим кухарем у таборі на „Соколі", де вгощав навіть найбільшого українського достойника того часу Митрополита Андрея Шептицького. Стиль його кулінарної праці був такий характеристичний для пластового побуту, що навіть видано пластову листівку-світлину: Люляшко та Володимир Андрушків (тепер отець митрат) видають обід таборовикам.

Належав М. Доберчак і до Карпатського Лещетарського Клюбу, де брав участь у численних змаганнях та здобув перше місце в кільканадцятикілометровому бігу в 1930 році.

Закінчивши студії, Микола Доберчак почав працю на становищі інспектора тваринного господарств в централі товариства „Сільський Господар" у Львові. Там під проводом тодішнього директора інж. Євгена Храпливого, до якого відносився завжди з особливою пошаною, розпочав шлях невсипущої праці для українського села. Там він познайомився зі своєю дружиною, урядничкою „Сільського Господаря", Мартою Клюфас із відомої священичої родини о. кан. Івана Клюфаса та Марії з дому Туна-Ваньковичів.

Працюючи наполегливо у „Сільському Господарі", Микола Доберчак не зривав зв'язків і зі своєю колишньою „альма матер", поглиблюючи постійно своє професійне знання, що й дозволило йому стати асистентом, а опісля й лектором на ветеринарному відділі Львівської Політехниці (1940-44).

В той же час був він фаховим дорадником у маєтках Духовної Семінарії у Львові, де й виголошував не раз доповіді для семінаристів. З того часу закріпилося його знайомство із тодішнім ректором Духовної Семінарії, а сьогодні Патріярхом Української Католицької Помісної Церкви, о. Йосифом Сліпим. Разом відбували не раз довгі ділові конференції у манастирі в Якторові біля Перемишлян. Ці дружні відносини відновилися багато-багато років пізніше, після повороту Владики Йосифа із большевицької неволі. Листовний контакт вдержувався постійно, і Патріярх вітав радісно щораз нові наукові видання Покійного, який теж зорганізував поміж професорами університету Вермонту, де тоді працював, збірку книжок для бібліотеки Українського Католицького Університету.

Після Другої світової війни доля закинула родину д-ра М. Доберчака у Польщу. Там він присвятився вповні науковій праці. Завершив свою професійну освіту докторатом на Варшавському університеті в 1951 році. Рівночасно працював на Ягайлонському університеті у Кракові, де був директором одного з відділів Дослідного інституту та рецензентом і промотором докторантів. Далі став директором Інституту текстильних виробів у Лодзі (1949-53) та асистентом, опісля надзвичайним та звичайним професором Інституту текстильних виробів при Високій Політехнічній Школі там же.

Після прибуття до ЗСА в 1961 році з притаманною йому систематичністю, постарався спочатку познайомитися зі здобутками науки у своїй ділянці в новій країні поселення. Тому студіював деякий час у бруклинській Технічній школі, поки перейшов до стейтового університету Вермонту, де працював асистентом (1962-66), потім надзвичайним (1966-70) та звичайним професором (від 1970) природничих наук. Зокрема опікувався студентами, які підготовлялися до докторатів із його ділянки. З рамени свого університету виїздив теж на численні наукові відрядження до Англії, Голляндії, Швеції, Норвегії та Австрії.

Був дійсним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка та дорадником у справі нових кандидатів у члени.

Публіцистичною діяльністю у ділянці товариства почав займатися Микола Доберчак ще у Львові в „Сільському Господарі", де дописував до фахових видань. Був, між іншим, теж і співробітником української сільсько-господарської енциклопедії, яку зредагував інж. Євген Храпливий перед самою Другою світовою війною. На жаль, друком появився тільки перший її зошит, на превелике обурення поляків, які такого видання не мали. Появі дальших випусків перешкодила війна.

Перебуваючи в Польщі після війни, д-р М. Доберчак склав ряд посібників із ділянки розсліджування та перерібки тваринних волокон. Їх видавало теж державне офіційне видавництво, деякі діждалися навіть трьох видань та перекладів на чужі мови.

В ЗСА д-р М. Доберчак містив висліди своїх праць у різних американських наукових журналах, як теж у „Записках Наукового Товариства ім. Т. Шевченка" та „Анналах Української Вільної Академії Наук". Як останню, фундаментальну працю свого життя закінчив, не зважаючи на важку недугу, „Генетичний Словник-Довідник". Його виданням займається тепер родина.

Покійний був членом Товариства Професорів Американських Університетів та інших наукових товариств для дослідів над звірятами. Його ім'я було згадане у відомому американському виданні „Хто є хто?" том 14 для сходу ЗСА за 1974-75 роки та в англійському „Словнику міжнародних життєписів", том 11, Кембридж 1975.

Як людина д-р Микола Доберчак визначався суворою дисципліною супроти себе самого та великою чутливістю до потреб інших як громадських, так і особистих. Опікувався хворими туберкульозою, немічними старшими та дітьми-сиротами, зокрема потребуючими студентами, стараючися про стипендії для них та допомагаючи їм лекціями. Постійно висилав щедрі датки на допомогу бідним родинам в Україні та в Польщі, скруту яких особливо знав із власного досвіду.

Турбуючись про нашу молодь в Америці, видав, разом із о. митратом В. Андрушковим, нове видання цінної книжки Андрія Чайковського „На уходах". Це видання дуже придалося як молодим читачам, так і вчителям українознавства.

У своїй родині проф. Доберчак вмів удержати атмосферу інтелектуальних зацікавлень, пошану до науки та замилування до книжок. Його діти, Тетяна та Всеволод, обоє сьогодні доктори медицини.

Волею Всевишнього відходять у вічність люди, але залишаються їх сліди, не лише у спогадах та почуваннях близьких і друзів. Залишається вклад праці їх трудолюбного життя у всесвітній скарбниці знання.

Хай шумлять карпатські смереки „Вічну пам'ять" вірному пластунові, похованому в чужій землі...

Л.У.Щ.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

КСЕНЯ ДУБ, член УНС Відд. 161-го ім. св. Василія в Ембриджі, Па., померла 2-го грудня 1983 року на 85-му році життя. Нар. 1898 року в Західній Україні. Членом УНС стала 1921 року. Залишила в смутку синів Андрія, Теодора і Івана, шість доньок, сестер Анну в Римі, Катерину, Софію, Марту, Берпітту і Патрикію. Похорон відбувся 6-го грудня 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембриджі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
А. Джула, секр.

ФРАНКО СНІНСЬКИЙ, член УНС Відд. 228-го ім. св. Анни в Ст. Клер, Па., помер 5-го грудня 1983 року на 62-му році життя. Нар. 24-го грудня 1920 року в Лоррейні, Па. Членом УНС став 1973 року. Залишив у смутку дружину Анну. Похорон відбувся 8-го грудня 1983 року на цвинтарі Непорочного Зачаття в Ст. Клер, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Снінська, секр.

МАРІЯ КЕЙСІ, член УНС Відд. 70-го в Джерзі Сиri, Н.Дж., померла 10-го грудня 1983 року на 68-му році життя. Нар. 25-го березня 1915 року в Джерзі Сиri, Н.Дж. Членом УНС стала 1974 року. Залишила в смутку доньок Марію-Анну Лессо і Маргарету Ткачук. Похорон відбувся 14-го грудня 1983 року на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінґтоні, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
М.Шеремета, секр.

КАЗИМИР ГРАБОВЕЦЬКИЙ член УНС Відд. 116-го Т-ва „Вільні Козаки" в Трентоні, Н.Дж., помер 12-го грудня 1983 року на 81-му році життя. Нар. 1902 року в с. Ісакові, пов. Городенка, Україна. Членом УНС став в 1949 році. Залишив у смутку дружину Евгенію, дві дочки Марту й Александру і дві внучки. Похорон відбувся 15-го грудня 1983 року на цвинтарі св. Марії в Трентоні, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа.

РОМАН ПУРІЙ, член УНС Відд. 19-го ім. Д. Галичина в Ню Йорку, Н.Й., помер 14-го грудня 1983 року на 74-му році життя. Нар. 1909 року в Рогатині, Західна Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку ближчу і дальшу родину в Америці й Україні. Похорон відбувся 17-го грудня 1983 року на українськім католицькім цвинтарі св. Івана Хрестителя в Бриджпорті, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман С. Голіяѣ, секр.

ІВАН ПОПЛАВСЬКИЙ, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаґо, Ілл., помер 29-го листопада 1983 року на 69-му році життя. Нар. 5-го жовтня 1914 року в Західній Україні. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Розалію, синів Доналда і Павла, брата Романа, сестер Павлину Романів, Марію Вайда, внука Джейсона та дальшу родину. Похорон відбувся 2-го грудня 1983 року на цвинтарі Елмвуд Парк в Ривер Ґров, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Семків, секр.

ВАСИЛЬ КУЧМІЙ, член УНС Відд. 316-го в Рочестері, Н.Й., помер 30-го листопада 1983 року на 65-му році життя. Нар. 1918 року в Путятинцях повіт Рогатин, Зах. Україна. Членом УНС став в 1969 році. Залишив у смутку дружину Марію, дочок Лорейн, Синтію і Марію Анну; братів Олексу, Миколу і Івана. Похорон відбувся 3-го грудня 1983 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ЕВСТАХІЙ ФИЛИПОВИЧ, інж. — голова 239-го відділу УНС ім. св. Юрія Переможця у Філядельфії, Па., помер 20-го листопада 1983 року на 65-му році життя. Нар. 1919 року в Україні. Членом УНС став в 1976 році. Залишив у смутку сестри: Олену і Ірену Міляновську, Софію з мужем Олександром Вонторським, брата Корнеля з дружиною Марісю, братові: Осипу, Ярославу і Ольгу; сестрінка Зенона; братанків: Зиновія, Дарію і Марту з родинами. Похорон відбувся 26-го листопада 1983 року на цвинтарі П.Д.М. на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Інж. Володимир Винницький, секретар.

ОЛЕКСАНДЕР ЯСЬКІВ, член УНС Відд. 182-го Т-ва „Українська Січ" в Кліфтоні Н.Дж., помер 8-го грудня 1983 року на 68-му році життя. Нар. 1915-го року в Беттл Крік, Миш. Членом УНС став в 1933 році. Залишив у смутку дружину Анну, дітей — Сандру і Андрею, внуків Томаса, Роберта, Якова і маму Марію. Похорон відбувся 12-го грудня 1983 року на цвинтарі Іст Риджловн в Клифтоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Григорій Клименко, секр.

РОМАН БУДЗЯК, член УНС Відд. 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш., помер 4-го грудня 1983 року на 86-му році життя. Нар. в листопаді 1897 року в селі Котів, повіт Рогатин, Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Евгенію, сестру Марію в Україні та ближчу і дальшу родину в ЗСА і Україні. Похорон відбувся 7-го грудня 1983 року на цвинтарі св. Ядвіги в Дірборн Гайтс, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!
Стелла Федик, секр.

ПЕТРО ЧАРНЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 21-го в Джонсон Сиri, Н.Й., помер 8-го жовтня 1983 року на 70-му році життя. Нар. 1913 року в Бінгамптоні, Н.Й. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку дружину Катерину. Похорон відбувся 11-го жовтня 1983 року з української католицької церкви Пресв. Серця в Бінгамтоні, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа.